

Az ókori görög tudomány

ORVOSTUDOMÁNY

A görög orvostudomány állatok boncolása révén már nagyon korán fontos felismerésekre jutott. Felfedezték pl., hogy az érzékelés központja az agy. A leghíresebb görög orvos **Hippokratész** volt. Azt tanította, hogy a betegségek nem természetfölötti (isteni) eredetűek, hanem természetes okai vannak. Az orvostudomány feladata a betegségek megfigyelése, s az így gyűjtött tapasztalatok alapján való gyógyítása.

TÖRTÉNETÍRÁS

Az első, aki az adatok mögött a történelem törvényszerűségének megragadására kísérletet tett, a görög-perzsa háborúk történetét megíró **Hérodotosz** volt, akit ezért méltán neveznek a *történetírás atyjának*. Felfogása szerint a történelem alapvető törvényszerűsége a körforgás. A dolgok, a történelem szereplői változnak, de lényegében mindig ugyanaz ismétlődik. Hérodotosz tehát kétli, hogy van-e fejlődés.

A kor másik nagy történetírója, **Thuküdidész** a peloponnészoszi háború történetét írta meg. A háború okainak kutatásában, az összefüggések feltárásában minden természetfölötti tényezőt kiküszöbölt.

FILOZÓFIA

A kor legjelentősebb materialista világmagyarázatát a Kr. e. V. század vége felé **Demokritosz** építette ki teljes rendszerré. Szerinte minden létező parányi, oszthatatlan anyagi részecskékből, atomokból áll. Ezek nem pusztulnak el soha. Az atomok az üres térben mozognak, így jutnak egymással kapcsolatba, s így jön létre minden, ami keletkezik. A pusztulás (halál) az atomokra való felbomlás.

A másik nagy gondolkodó, **Szókratész** azt tartotta, hogy vannak tőlünk független, objektív igazságok és erkölcsi értékek. Az ember feladata, hogy ezeket megismerje és életében megvalósítsa.

Platón Szókratész tanítványa volt. Elvetette a tapasztalást, és elutasította azt a felfogást, hogy mindent az anyagból kell magyaráznunk. Szerinte a földi dolgok csupán gyarló utánzatai az örök és tökéletes mintaképeknek az ideáknak. Az ideákat nem lehet tapasztalati úton megismerni, csak a gondolkodás segítségével.

Arisztotelész Platón tanítványa volt, aki tudományos kutatásaiban ismét visszatért a valóság tapasztalati úton való megismeréséhez. A szaktudományok egész sorát (pl. állattan, lélektan, költészettan) alapozta meg. Tevékenysége nemcsak Európában, hanem - szír és arab fordításokon keresztül - az arab filozófiában is nagy hatást gyakorolt.

KÉPZŐMŰVÉSZETEK

A Kr. e. V. századot az általános fellendülés a képzőművészeteknek is klasszikus századává tette. A vázafestészetben az ún. vörös alakos technika virágzott: az alakot az agyag természetes színében hagyták, az alapot, illetőleg az alakok belső vonalait feketére festették.

A szobrászatban a perzsa háborúk nehéz, hősi korszakának megfelelő, komoly, feszült, szigorú stílust Athénban **Mürón**, **Polükleitosz**, **Pheidiasz** irányzata váltotta fel. Jellemzője: a valóság lényeges elemeit mélyebben, pontosabban ragadta meg, bizonyos mértékig eszményítette is, az alakok kidolgozása mozgalmasabbá vált.

ÉPÍTÉSZET

A kor az építészetben is nagyot alkotott. Nemcsak egyes épületekben, mint pl. az athéni Parthenón, hanem egész városok előre elkészített tervek szerint való felépítésében.

IRODALOM

A Kr. e. V. században az irodalomban is Athéné volt a vezető szerep. Athénban az egyén és a közösség kapcsolata a politikában közvetlenül valósult meg. Az irodalomban leginkább a dráma tudta ezt a feladatot betölteni. A görög drámákban a korabeli Athén társadalmának nagy kérdései tükröződnek. A legkiválóbb tragédiaírók **Aiszkülosz**, **Szophoklész**, és **Euripidész** voltak. A Kr. e. V. századi vígjáték legnagyobb mestere **Arisztophanész** volt.

Közösség és egyén között hasonló kapcsolatot hozott létre a szónoklat, mint a színházban a dráma. Ez éppoly önálló irodalmi műfaj volt, mint a dráma, gyakorlati fontossága azonban még sokkal nagyobb. A szónoklat mesterségbeli fogásait, a beszéd fölépítésének módját, az érvek csoportosítását, vagyis a szónoklattan (retorikát) külön iskolákban tanították. Ennek a kornak az egyik legnagyobb görög szónoka **Démoszthenész** volt.